

**Konkurs przedmiotowy z języka polskiego
dla uczniów szkół podstawowych
16 lutego 2019 r. – zawody II stopnia (rejonowe)**

Informacje dla ucznia

- W teście znajdziesz różne typy zadań. W zadaniu z czterema odpowiedziami wybierz tylko jedną z nich. W innych zdecyduj o prawdziwości zdań. Zaznacz w dowolny, ale czytelny sposób każdą wybraną odpowiedź. Jeśli się pomylisz, błąd otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.
- Rozwiązania pozostałych zadań zapisz starannie w wyznaczonych miejscach.
- Czas pracy z testem wynosi 90 minut.

Powodzenia!

Tekst I. do zadań od 1. do 5.

Pierwsze lustra pojawiły się w III tysiącleciu p.n.e. w Egipcie i Mezopotamii. Początkowo były to metalowe wytwory z polerowanego brązu, srebra albo miedzi, zwykle niewielkie, okrągłe, z rączką albo stojące na postumencie. Stanowiły wówczas przedmioty bardzo kosztowne, będące często podarunkami. Słynny mówca ateński Demostenes ponoć ćwiczył przed lustrem wygłaszanie przemówień, co mogłoby świadczyć o istnieniu ściennych zwierciadeł w starożytnym Rzymie. Sądzić należy, że jakość ich obrazu znacznie ustępowała współczesnym lustrum z tafli szklanej. Zwierciadła szklane, podlane warstwą metalu, zazwyczaj srebra, pojawiły się na przełomie XII i XIII wieku. Wysoką jakością i pięknymi, skośnie ściętymi brzegami zasłynęły szczególnie lustra weneckie.

W czasach starożytnych ludzie wiedzieli, że to, co widzą w lustrze, jest tylko odbiciem obrazu rzeczywistych osób lub przedmiotów, nie rozumieli jednak, na czym zdolność odbijania polega. Właściwość tę chętnie przypisywano mocom magicznym, a luster używano do wróżb. Wiara we wróżebną siłę lustra dotarła do naszych czasów, choćby dzięki legendom i baśniom. Pamiętamy zwierciadło zawistnej macochy z bajki o Królownie Śnieżce lub krzywe zwierciadło złego czarownika z baśni Andersena *Królowa Śniegu*. Lustro było też skutecznym ratunkiem przed wrokiem legendarnego Bazyliuszka. Inna polska legenda głosi, że mistrz Twardowski za pomocą zwierciadła wywołał ducha ukochanej króla Zygmunta Augusta.

Z lustrem wiążą się zabobony. Człowiek pierwotny uważał swój cień lub odbicie za obraz i siedlisko duszy. Stąd powstało przekonanie, że stłuczenie lusterka to siedem lat nieszczęść, gdyż może uszkodzić duszę ludzką ukrytą w jego głębi. Do dziś także w niektórych rejonach zasłania się lustra w domu osoby zmarłej.

Od czasów średniowiecza aż do końca XIX wieku podróżnicy, badacze i kupcy korzystali z zainteresowania, jakim prymitywne plemiona darzyły lusterka przywożone z Europy i uzyskiwali w zamian za nie różne korzyści.

Niewątpliwie do dziś fascynuje dziwność, fantastyczność i przewrotność urojonego świata mieszczącego się w zwierciadle.

Oprac. na podstawie: W. Kopaliński, *Opowieści o rzeczach powszednich*, Warszawa 2004.

1. Na podstawie Tekstu I. napisz, na czym polegała zmiana w produkcji luster starożytnych i średniowiecznych. (0-1)

.....

.....

.....

2. Oceń, które z poniższych zdań dotyczących tekstu jest fałszywe. Zaznacz F przy zdaniu fałszywym. (0-1)

1. Starożytne lustra w doskonały sposób odbijały obrazy rzeczywistych osób i przedmiotów.	F
2. Lustro uważano za przedmiot zagadkowy, obdarzony tajemną mocą.	F
3. Lustra długo stanowiły towar wymienny.	F

3. Podaj przykład przesądu związanego z lustrem. (0-1)

.....

4. Wykorzystując informacje z Tekstu I., zredaguj do słownika artykuł hasłowy wyrazu *lustro*. (0-2)

.....

.....

5. Napisz, które polskie legendy umocniły wiarę w magiczną moc lustra. (0-1)

.....

.....

6. W wypowiedzeniu: *Z lustrem wiązą się zabobony* podkreślony wyraz to A/B, który pełni funkcję C/D. (0-1)

A. rzeczownik

C. dopełnienia

B. przymiotnik

D. podmiotu

7. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli jest fałszywe. (0-1)

<i>Zwierciadło</i> to wyraz pokrewny do wyrazu <i>lustro</i> .	P	F
Wyraz <i>lustrzany</i> jest wyrazem podstawowym dla wyrazu <i>lustro</i> .	P	F

8. Jakie zjawisko fonetyczne wystąpiło w wyrazie *ludzka*? (0-1)

A. Uproszczenie grupy spółgłoskowej.

B. Utrata dźwięczności w wygłosie.

C. Upodobnienie wsteczne ubezdźwięczniające.

D. Upodobnienie postępowe udźwięczniające.

9. Napisz, jakim imiesłowem jest poniższy wyraz z Tekstu I. (0-1)

polerowanego –

10. Określ rodzaj zdania złożonego podrzędnie: (0-1)

Inna polska legenda głosi, że mistrz Twardowski za pomocą zwierciadła wywołał ducha ukochanej króla Zygmunta Augusta.

.....

Tekst II.

Tadeusz Śliwiak

z wszystkich domowych sprzętów
najmniej wdzięczne jest lustro
im dłużej cię zna
tym szpetniej mówi o tobie
a już najgorsze jest to
że zamiast siedzieć cicho
raz po raz powtarza
to swoje maniackalne słówko:
„prawda, prawda, prawda”
(...)

Z tomu *Słownik wyrazów światłoczułych*, 1988 r.

Tekst III.

Sylvia Plath, *Lustro*

Jestem srebrne i dokładne. Nie mam uprzedzeń.
Cokolwiek widzę połykam natychmiast
Takie, jak to jest, niezamglone ani miłością, ani nienawiścią.
Nie jestem okrutne tylko prawdomówne –
Oko małego, czworokątnego boga.
(...)

Z tomu *Crossing the Water*, 1971 r.
Tłum. z angielskiego: Zbigniew Herbert

11. Jakie dwie cechy wspólne mają lustra z obu wierszy? (0-2)

.....

.....

12. Zinterpretuj znaczenie fragmentu Tekstu II.: (0-1)

*im dłużej cię zna
tym szpetniej mówi o tobie*

.....
.....
.....

13. Na podstawie Tekstu III. wybierz poprawne uzupełnienie luk **13.1** i **13.2**. (0-2)

Opisaniu lustra posłużyły głównie **13.1**

Podmiotem lirycznym w wierszu S. Plath jest **13.2**

13.1

A. porównania

B. epitety

13.2

A. lustro

B. osoba płci żeńskiej

14. Wyjaśnij znaczenie wyrażenia *w krzywym zwierciadle*. (0-1)

.....

15. Napisz zaproszenie dla mieszkańców Krakowa na wystawę luster pod tytułem: *Lustreczko, powiedz przecie...*, organizowaną na Starym Rynku. Użyj dwóch argumentów, którymi zachęcisz do obejrzenia wystawy. Podpisz się jako AB. (0-3)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

16. Wybierz jeden spośród dwóch tematów. (20 p.)

A. *W krzywym zwierciadle ...* – napisz żartobliwe opowiadanie, którego jednym z bohaterów będzie wybrana postać literacka. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

B. *Nieoczekiwanie znalazłem się po drugiej stronie lustra ...* – napisz opowiadanie, którego jednym z bohaterów będzie wybrana postać literacka. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Wybieram temat

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

